

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 616/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **CASH +, s.r.o.**, Moldavská 8, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Špirkom, Nerudova 6, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 24CoE/58/2022-162 zo 4. júla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 CoE 58/2022-162 zo 4. júla 2023. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a súčasne jej priznať náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a obsahu napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka mala v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 Er 809/2008 procesné postavenie oprávnenej.

3. Uznesením č. k. 8 Er 809/2008-151 z 9. júna 2022 v spojení s opravným uznesením z 9. júna 2022 okresný súd exekúciu zastavil podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku. Právny vzťah medzi účastníkmi konania, ktorý bol založený zmluvou o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere z 22. decembra 2005 uzavretou medzi právnym predchodcom sťažovateľky a povinnými v 1. a 2. rade, považoval okresný súd za spotrebiteľský vzťah v zmysle zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej zmluvy.

Podkladom na vykonanie exekúcie bol zmenkový platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava V č. k. 3 Zm 127/2008-16 z 27. marca 2008 (ďalej len „exekučný titul“) vydaný v konaní, v ktorom sa uplatňoval nárok zo zmenky. Z pripojeného súdneho spisu exekučný súd zistil, že zmenkový súd vo veci rozhodol bez toho, aby prihliadol na neprijateľné podmienky obsiahnuté v zmluve o stavebnom úvere. Za neprijateľné zmluvné podmienky okresný súd označil povinnosť dlžníka podpísať biankozmenku, dohodu o vyplnení zmenky, na základe ktorej pôvodný oprávnený vyplnil do zmenky chýbajúce údaje, a to zmenkovú sumu a splatnosť zmenky. Predmetné dojednanie, t. j. dohoda o vyplnení zmenky, spôsobuje podľa názoru okresného súdu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa tým, že výrazne uľahčuje vymáhanie práv pre veriteľa.

4. Proti predmetnému uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku. V celom rozsahu sa stotožnil s názorom okresného súdu, že zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere uzatvorená medzi pôvodným veriteľom a povinnými z 22. decembra 2005 je spotrebiteľskou zmluvou, pričom postúpením pohľadávky na sťažovateľku sa povaha predmetnej zmluvy ako spotrebiteľskej nezmenila. Ako nedôvodnú vyhodnotil odvolaciu námietku sťažovateľky o retroaktívnom pôsobení § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku, keďže nejde o pravú retroaktivitu, ktorá je nezlučiteľná s princípmi právneho štátu. Predmetné zákonné ustanovenie totiž v spojení s § 39 ods. 4 a § 243f Exekučného poriadku nezasahuje do hmotnoprávných vzťahov vzniknutých pred jeho účinnosťou, ale rieši procesný postup exekučného súdu vo vymáhacom konaní. Súčasne sa krajský súd stotožnil s posúdením zmluvného dojednania o vyplnení zmenky, ktoré mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky ako neprijateľnej zmluvnej podmienky. Keďže v konaní, v ktorom sa už uplatňoval nárok zo zmenky, nebolo prihliadnuté na túto neprijateľnú zmluvnú podmienku, súd prvej inštancie exekúciu správne v zmysle § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku zastavil.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti nasmerovanej proti napadnutému uzneseniu namieta, že krajský súd sa nevysporiadal s jej podstatnými argumentmi, pričom nereflektoval na ňou uvádzanú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej musí exekučný súd nevyhnutne identifikovať aj konkrétnu neprijateľnú zmluvnú podmienku, obmedzenie či neprípustnosť použitia zmenky alebo konkrétny rozpor s dobrými mravmi, na ktoré v základnom konaní nebolo prihliadnuté. Následne v prípade zastavenia exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku musí tiež vyhodnotiť, v akej miere je uplatnený nárok zo zmenky primeraný, a (len) nad tento rámec vymoženie nároku nepripustiť. V jej prípade pritom nebol žiaden zákonný dôvod zastaviť exekúciu ako celok. Podľa sťažovateľky nie je možné § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku vykladať mechanicky tak, že pokiaľ vo veci konajúci súd identifikoval neprijateľnú podmienku, tak automaticky zastaví exekúciu v celom rozsahu, pretože pokiaľ je neprijateľnú podmienku možné kvantifikovať, t. j. oddeliť od ostatných nárokov zo zmenky uplatňovaných na základe exekučného titulu v exekúcii, je potrebné v záujme spravodlivého posúdenia veci nepripustiť exekúciu len v tej časti nároku uplatneného zo zmenky, ktorá má svoj

pôvod (základ) v neprijateľnej zmluvnej podmienke. Ďalej sťažovateľka namieta, že okresný súd nevykonal dokazovanie verejne na pojednávaní a neposkytol jej tak žiadnu možnosť vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, právnomu posúdeniu veci (neprijateľnosti zmluvných podmienok) a úvahám, ktoré ho viedli k zastaveniu exekúcie. Tým došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a osobitne aj jej základného práva na verejné prerokovanie veci v jej prítomnosti a práva vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Krajský súd podľa sťažovateľky nereagoval na jej vecnú a právnu argumentáciu uvedenú v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil prvoinštančné rozhodnutie o zastavení exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku. Sťažovateľka, kvalifikovane právne zastúpená, síce v texte ústavnej sťažnosti namieta aj porušenie jej základného práva na verejné prerokovanie veci v jej prítomnosti a práva vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, avšak žiadnym spôsobom to nepremietla aj do petitu ústavnej sťažnosti, preto uvedené ústavný súd vyhodnotil len ako súčasť jej sťažnostnej argumentácie a predmet svojho ústavného prieskumu z pohľadu porušenia konkrétnych práv sťažovateľky ustálil tak, ako je uvedené v bode 1 tohto rozhodnutia.

7. Súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku (PL. ÚS 21/00, I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04). Aj podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na ujmu jedného z účastníkov súdneho konania. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03). Preto pri postupe všeobecných súdov treba dbať na to, aby zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane v exekučnom konaní, ktorý nie je diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností, ktoré vyplývajú priamo zo zákona (m. m. II. ÚS 143/02).

8. Imanentnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu je taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá.

9. V intenciách uvedenej judikatúry a v kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky (zhrnutej v bode 5 tohto uznesenia) sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zameral na posúdenie, či krajský súd v napadnutom uznesení skutočne nereagoval na pre konanie podstatné výhrady sťažovateľky a či rozsah odôvodnenia napadnutého uznesenia nevybočuje z mantinelov práva na spravodlivý súdny proces.

10. Z dôvodov napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj odvolania sťažovateľky, ktoré si ústavný súd pred predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti vyžiadal, vyplýva,

že predmetom odvolania bola námietka o nedostatočnom zdôvodnení zastavenia exekúcie, ako aj tvrdenie, že zmluva uzavretá medzi právnym predchodcom sťažovateľky a povinnými nespĺňa pojmové znaky spotrebiteľskej zmluvy, a preto nepodlieha režimu zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov. Rovnako sťažovateľka namietala retroaktívne pôsobenie § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku.

11. Ťažisko jej sťažnostnej argumentácie je však založené na tvrdení o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý sa nevysporiadal s jej zásadnými odvolacími námietkami a najmä nezohľadnil, že exekučný súd zastavil exekúciu v celom rozsahu, a nielen pomerne vo vzťahu k rozsahu neprijateľných zmluvných podmienok (i), a zároveň nevykonal dokazovanie verejne na pojednávaní, čím sťažovateľke znemožnil vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu a právnemu posúdeniu veci (ii).

12. Už z uvedeného je zrejmé, že argumentácia sťažovateľky v podanom odvolaní, ktoré viedlo k vydaniu napadnutého uznesenia, bola odlišná od argumentov uvedených v jej ústavnej sťažnosti (bod 5 tohto uznesenia). V tejto súvislosti je potrebné akcentovať, že vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky sa uplatňuje tzv. kritérium materiálnej subsidiarity, ktoré znamená, že sťažovatelia môžu v ústavnej sťažnosti argumentovať len tým, čím argumentovali pred všeobecnými súdmi (porov. uznesenie č. k. II. ÚS 191/2015). Uvedené je zároveň aj vyjadrením zásady minimalizácie zásahov ústavného súdu do rozhodovania všeobecných súdov. Ústavný súd má kompetenciu zasiahnuť len v prípade, keď všeobecné súdy v konaní zlyhajú a ich postup alebo rozhodnutie sú ústavne neudržateľné (obdobne I. ÚS 416/2020). V rámci svojej rozhodovacej činnosti pritom ústavný súd stabilne judikuje, že nepripúšťa námietky, ktoré sťažovateľ uplatňuje po prvýkrát až v konaní pred ním samým (napr. sp. zn. II. ÚS 382/2013, IV. ÚS 102/2019, IV. ÚS 101/2020).

13. Ak teda sťažovateľka svoje výhrady, ktoré tvoria podstatu jej ústavnej sťažnosti (bod 12), neuplatnila v podanom odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o zastavení exekúcie, pripravila sa o možnosť, aby sa s nimi krajský súd v napadnutom uznesení zaoberal a adekvátnym spôsobom na ne reagoval. Predmetné námietky uplatnené sťažovateľkou prvýkrát až v ústavnej sťažnosti tak nemôžu byť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu predmetom prieskumu ústavného súdu, a preto je potrebné ústavnú sťažnosť považovať v tejto časti argumentácie za neprípustnú a ako takú ju odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Pokiaľ ide o všeobecne formulovanú výhradu sťažovateľky týkajúcu sa arbitrárnosti napadnutého uznesenia krajského súdu, ústavný súd už len dodáva, že odvolací súd sa preukázateľne vysporiadal so všetkými esenciálnymi námietkami sťažovateľky prezentovanými v jej odvolaní, pričom zreteľne objasnil, že zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere z 22. decembra 2005 je spotrebiteľskou zmluvou (body 13 až 16 namietaného rozhodnutia), vyjadril sa k namietanej retroaktívite § 57 ods. 1 písm. m) Exekučného poriadku (body 17 až 19) a napokon sa stotožnil s okresným súdom, že spotrebiteľská zmluva obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku v podobe dohody o vyplnení zmenky, preto bolo potrebné exekúciu zastaviť (bod 20). Predmetné dôvody však sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti nijako nespochybňuje.

15. Nad rámec časti ústavnej sťažnosti, ktorú považoval za neprípustnú (bod 13 tohto uznesenia), ústavný súd konštatuje, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pokiaľ ide o tvrdenú arbitrárnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu, pozn.). Ústavnú sťažnosť preto v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu